

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Стефаника Остапа Васильовича «Синдром виразки шлунка у коней: поширення, діагностика, лікування» представленої на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина»

Актуальність теми дисертації. На сьогодні захворювання органів шлунково-кишкового тракту і особливо шлунку, займають значний відсоток в структурі внутрішніх незаразних хвороб у коней. Відомо, що синдром виразки шлунка у коней виникає як у дорослих тварин, так і у молодняка. Поширеність даної патології у коней, які активно тренуються коливається від 70% до 90%, і залишається високою навіть після припинення тренінгу.

Багато коней з гастроскопічними ознаками виразки шлунка не мають явних клінічних ознак, або ці ознаки ледь помітні і не розпізнаються власниками, тому можна вважати що частина коней хворіє на виразкову хворобу безсимптомно. Ознаками, які найчастіше проявляються при синдромі виразки шлунку, є: поганий апетит, втрата маси тіла, кольки, дискомфорт під час сідлання чи упряжі тварин. Також додатково може спостерігатись змінена поведінка тварин, що проявляється занепокоєнням, агресією, скрегітом зубами, тощо.

Гастроскопія залишається єдиним об'єктивним методом діагностики на підставі візуалізації наявності виразок шлунку за допомогою ендоскопа довжиною щонайменше 2,5–3 м.

Дослідження вказують, що дуже незначна частина виразок може загоюватись без лікування, і це практично не можливо у коней, які продовжують тренування. Оскільки вплив кислоти на слизову оболонку шлунка є найважливішим етіологічним фактором даної патології, антагоністи гістаміну широко використовуються у коней як ефективний лікувальний засіб. Омепразол є доступним і ефективним препаратом вибору для лікування виразки шлунка у коней.

Тому розробка ефективних методів діагностики та лікування коней із синдромом виразки шлунку є актуальною проблемою практичної ветеринарної медицини. Саме це стало науковим завданням дисертаційної роботи, обумовило її цільову спрямованість і структуру.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота є частиною науково-дослідної роботи кафедри внутрішніх хвороб тварин та клінічної діагностики Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького «Сучасні методи діагностики незаразної патології сільськогосподарських і домашніх тварин, розробка методів лікування та засобів превентивної терапії з використанням інноваційних технологій для збереження їхнього здоров'я та забезпечення продуктивності» (номер державної реєстрації 0116U004254, 2016 – 2020 рр.) та «Діагностика, лікування і профілактика внутрішньої патології тварин з використанням інноваційних технологій» (0121U110077, 2021 – 2025 рр.).

Наукова новизна роботи Уперше в Україні вивчено поширення синдрому виразки шлунка у коней спортивних та упряжних порід. Встановлено інформативність гастроскопії та обґрунтовано методики градації уражень слизової оболонки шлунка коней за ступенем тяжкості. Експериментально й теоретично обґрунтовано інформативність окремих методів (біопсії, гістологічні дослідження, рН-метрії) прижиттєвої діагностики синдрому виразки шлунка в коней.

Експериментально й теоретично обґрунтовано застосування препаратів групи ІПП «Омепразол» у дозах 2 мг/кг, 4 мг/кг та ефективність кислотосупресії за лікування синдрому виразки шлунка.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів Установлено інформативність гастроскопії та гістологічного дослідження біоптатів, рН-метрії у коней залежно від ступеня градації ураження слизової оболонки шлунка у спортивних (англійська чистокровна, українська верхова) та упряжних (торійська, гуцульська) порід коней.

Експериментально обґрунтовано ефективність застосування препаратів групи ІПП «Омепразол» для лікування коней, хворих на синдром виразки шлунка, залежно від ступеня ураження, що сприяє відновленню фізичних показників тварини та продуктивності.

Отримані результати дисертаційної роботи використано в науковій і навчальній роботі на кафедрах закладів вищої освіти України: Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, Білоцерківського національного аграрного університету, Дніпровського державного аграрно-економічного університету, Одеського державного аграрного університету, Поліського національного університету, Подільського національного університету, Полтавської державної аграрної академії.

Структура роботи, обґрунтованість та достовірність результатів досліджень, заключень та висновків дисертанта. Дисертаційна робота викладена на 185 сторінках комп'ютерного тексту, ілюстрована 20 таблицями та 44 рисунками і складається з анотації, вступу, огляду літератури, матеріалів і методів досліджень, результатів власних досліджень, узагальнення, аналізу та обговорення отриманих результатів, висновків, пропозицій виробництву, списку використаних джерел, додатків. Список використаних джерел літератури включає 251 найменування, з яких 230 – з далекого зарубіжжя.

У розділі 1 «Огляд літератури» в логічній послідовності викладений науковий матеріал, який присвячений інформації щодо синдрому виразки шлунку у коней, факторам ризику розвитку даної патології, діагностиці та лікуванню коней, описані найбільш поширені лікарські засоби, що застосовуються для лікування виразкової хвороби, розглянуті сучасні методи профілактики. Узагальнені літературні дані переконали дослідника зосередити увагу на вивченні обраної ним теми досліджень.

Розділ 2 «Матеріали і методи досліджень» здобувач розділив на декілька підрозділів у яких окремо наведено детальну інформацію

щодо матеріалів досліджень, а також методів досліджень, які містять інформацію щодо загальновизнаних методик проведення клінічних, гематологічних, біохімічних, ендоскопічних, функціональних, морфологічних та статистичних методів.

Розділ 3 «Результати власних досліджень». Даний розділ можна розділити на три основні частини.

У першій частині наведено дані щодо аналізу даних диспансеризації спортивних та упряжних порід коней. Наведені дані щодо утримання та годівля коней, встановлені показники кислотності вмісту шлунка, досліджено клінічний статус тварин, встановлені та проаналізовані показники гематологічного профілю та біохімічні показники сироватки крові.

У другій частині детально представлено результати дослідження синдрому виразки шлунка коней із використанням сучасних діагностичних методик. Для цього було проведено гастроскопію шлунка коней, результатом якої були розкриті питанням поширеності, клінічного прояву, структурних змін слизової оболонки за ерозивно-виразкових уражень шлунка, гастритів залозистого відділу шлунка із різним характером ураження. Зокрема, встановлено, що синдром виразки шлунка реєструвався у 31,2% коней торійської та 33,3% коней гуцульської породи.

Також встановлено зміни гематологічних показників у коней за синдрому виразкової хвороби шлунку, що супроводжувались ознаками розвитку у коней нормоцитарної та гіпохромної анемії, лейкоцитозу, тромбоцитопенії. Гематологічним дослідженням встановлено зменшення кількості еритроцитів на 14,3 % ($p < 0.05$), концентрації гемоглобіну на 15,7 % ($p < 0.05$), гематокритної величини на 19,5 % ($p < 0.05$), показників індексу червоної крові MCV на 8,9 % ($p < 0.05$), MCH на 11,5 % ($p < 0.01$) та MCHC на 4,3 %, кількості тромбоцитів на 38,4 % ($p < 0.05$) порівняно з кіньми без виявлених уражень слизової оболонки шлунка. Кількість лейкоцитів у дослідних коней була вищою на 40,1 % ($p < 0.001$) порівняно з показником контрольної групи.

Встановлена діагностична значимість результатів мікроскопічної оцінки відібраних біоптатів, досліджено морфофункціональні та структурні зміни залозистого та беззалозистого шлунка за ураження різної тяжкості.

У третій частині даного розділу наведено результати дослідження кислотоутворювальної функції шлунка та кислотосупресивної дії препарату «Омепразол» у дозах 2 мг/кг та 4 мг/кг терапією 21 доба, за лікування кислотозалежних станів у коней, хворих на синдром виразки шлунка різного ступеня тяжкості.

У ході дослідження встановлено помірний ступінь зниження інтрагастральної кислотності у коней першої дослідної групи з максимальним показником кислотосупресії рН – 67 % на 5 добу. Більш виражений ступінь інгібування кислотоутворювальної функції препарату «Омепразол» встановлено за дози 4 мг/кг, із максимальним показником кислотосупресії на 5 добу – 100 %.

Застосування препаратів антисекреторної дії сприяло створенню умов вираженої гіпоацидності $\text{pH} \geq 4$ од у 82,8 % коней за дози 4 мг/кг та 72,5 % за дози 2 мг/кг. Ступінь інгібування кислотності залишався високим упродовж дослідження.

За лікування коней із дефектами та ураженнями СОШ 1-4 ступенів, встановлено високу терапевтичну ефективність у лікуванні коней з легким ступенем дефектів та гіперкератозу беззалозистого відділу шлунка.

В розділі 6 «Узагальнення, аналіз та обговорення отриманих результатів» автор змістовно, об'єктивно аргументує накопичені ним експериментальні та наукові факти, порівнюючи їх з результатами досліджень інших науковців.

Апробація результатів досліджень, повнота їх викладення в опублікованих працях, достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків, рекомендацій. Основні положення дисертації були обговорені й схвалені на чотирьох міжнародних науково-

практичних конференціях: «Сучасні методи діагностики, лікування та профілактики у ветеринарній медицині» (м. Львів, 2018), (м. Львів, 2021); «IV Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція “Сучасні аспекти лікування і профілактики хвороб твари» (м. Полтава, 2020); Конференція «Актуальні проблеми внутрішньої патології тварин» (м. Біла Церква, 2021).

Основний зміст дисертаційної роботи викладено у 8 наукових праць, у тому числі 1 стаття – у науково-метричній базі Scopus, 3 – у наукових фахових виданнях України, 3 – у матеріалах конференцій, 1 науково-методичні рекомендації.

Наукові положення, висновки викладені у дисертації співставленні з даними літературних джерел і базуються на результатах власних досліджень, які виконані на достатньому експериментальному матеріалі з використанням сучасних методів досліджень.

Результати досліджень узагальнені у одинадцяти висновках.

Дисертація написана державною мовою, грамотно, логічно, оформлена згідно чинних вимог, висновки відповідають отриманим даним.

Оцінюючи позитивно дисертаційну роботу Стефаніка О.В. вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та дискусійні питання:

1. За якою методикою проводили диспансеризацію коней?
2. Поясніть, чим аргументований вибір препарату «Омепразол» для лікування коней за синдрому виразкової хвороби шлунку?
3. Як Ви визначали ефективну дозу препаратів для застосування коням?
4. Чи розглядали ви можливість парентерального введення препарату «Омепразол»?
5. Вкажіть методи статистичного аналізу для виборок із різною кількістю тварин.
6. В деяких таблицях невірно зазначений рівень значущості («Р» замість «р»).
7. За текстом дисертаційної роботи зустрічаються помилки, невдалі вирази тощо.

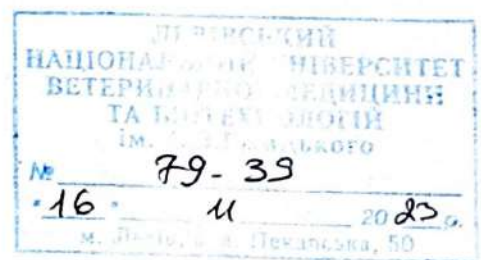
Відзначені недоліки ні в якому разі не знижують загальної позитивної оцінки дисертації, а поставлені запитання носять уточнюючий та дискусійний характер.

Висновок

Дисертаційна робота Стефаника Остапа Васильовича «Синдром виразки шлунка у коней: поширення, діагностика, лікування» оформлена згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та МОН України від 31.05.2019 № 759 зі змінам і доповненнями, є завершеною науково-дослідною роботою, яка за актуальністю обраної теми, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням отриманих результатів, рівнем і обсягом виконаних досліджень, повністю відповідає вимогам, що передбачені «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор заслуговує присудження освітньо-наукового ступеня доктора філософії галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина».

Офіційний опонент:

кандидат ветеринарних наук, доцент,
заступник директора із наукової роботи
Національного наукового центру
«Інститут експериментальної і
клінічної ветеринарної медицини»

Сергій БОРОВКОВ

Підпис Боровкова С. засвідчую:
Вчений секретар ННЦ «ІЕКВМ»,
кандидат біологічних наук,
старший науковий співробітник

Лариса КОВАЛЕНКО